
REVISIONSRAPPORT

Granskning av äldreomsorgen

Säkerställer kommunstyrelsen att de äldre upplever en meningsfull vardag?

Vårgårda kommun

18 december 2013

Jard Larsson
Certifierad kommunal revisor

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund	1
1.1	Uppdrag, revisionsfråga och kontrollfrågor	1
1.2	Metod	2
2	Sammanfattande bedömning	3
3	Iakttagelser och bedömningar	4
3.1	Har kommunstyrelsen mål och riktlinjer på området? Hur arbetar ledningen med det sociala innehållet i förhållande till övrigt innehåll i äldreomsorgen?	4
3.1.1	Iakttagelser	4
3.1.2	Bedömning	6
3.2	Finns det dokumenterat hur de sociala insatserna skall tillgodoses?	7
3.2.1	Iakttagelser	7
3.2.2	Bedömning	8
3.3	Finns tillräckligt med regelbundna aktiviteter och daglig sysselsättning? I grupp och individuellt?	9
3.3.1	Iakttagelser	9
3.3.2	Bedömning	10
3.4	Finns tillräckligt med tid för samvaro och samtal? Upplever omsorgstagarna att bemötandet är gott?	11
3.4.1	Iakttagelser	11
3.4.2	Bedömning	11
3.5	Finns tillräcklig "social" kompetens i organisationen?	12
3.5.1	Iakttagelser	12
3.5.2	Bedömning	12
3.6	Vilket inflytande har de äldre över sin vardag? Upplever de äldre att vardagen är meningsfull?	12
3.6.1	Iakttagelser	12
3.6.2	Bedömning	13

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Kommunen har enligt Socialtjänstlagen ett ansvar för att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet och säkerställa en skälig levnadsnivå.

Enligt de nationella målen ska de äldre:

1. *kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag*
2. *kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende*
3. *bemötas med respekt och*
4. *ha tillgång till god vård och omsorg*

Av Socialstyrelsens fjärde nationella undersökning 2012 avseende "Vad tycker de äldre om äldreomsorgen" kan bl a följande utläsas:

- *På särskilt boende anser en av fyra att möjligheten att komma ut är mindre bra.*
- *På särskilt boende anser fyra av tio att de inte får den hjälp de behöver med den träning som de behöver.*
- *Bemötandet är överlag bra men mer än en av tio har känt sig kränkta.*
- *En av fyra anser att de inte kan påverka på vilka tider som hjälpen skall ges.*
- *De som har dålig hälsa är genomgående mindre nöjda.*

Enligt den, på riksnivå fastställda, nationella värdegrunden för äldreomsorgen ska alla som får äldreomsorg leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. För att uppnå det ska äldreomsorgen bl a värna den enskilda personens rätt till privatliv och kroppslig integritet, självbestämmande, delaktighet och individanpassning.

1.1 Uppdrag, revisionsfråga och kontrollfrågor

Revisorerna i Vårgårda kommun har givit PwC i uppdrag att genomföra en granskning av äldreomsorgen med fokus på det sociala innehållet i verksamheten, om det finns tillräckligt med aktiviteter, sysselsättning och stimulering samt om brukarna upplever att vardagen är meningsfull. Både särskilt boende och hemtjänst ingår i granskningen.

Revisionsfråga:

Säkerställer kommunstyrelsen att kommunens äldreomsorg håller god kvalitet och att brukarna har en skälig levnadsnivå?

Kontrollmål:

1. Hur arbetar ledningen med det sociala innehållet i förhållande till övrigt innehåll i äldreomsorgen?
2. Finns tillräckligt med regelbundna aktiviteter, stimulering och daglig sysselsättning? I grupp och individuellt?
3. Finns tillräckligt med tid för samvaro och samtal?
4. Upplever brukarna att de får ett gott bemötande?
5. Vilket inflytande har de äldre över sin vardag?
6. Upplever de äldre att vardagen är meningsfull?
7. Finns tillräcklig kompetens i organisationen?
8. Finns det dokumenterat hur de sociala insatserna ska tillgodoses?
9. Är ansvaret för kvalitetsarbetet tydligt definierat? Finns en tydlig organisation och plan för hur det ska bedrivas och följas upp?

1.2 Metod

Följande dokument har utgjort underlag för granskningen:

1. Riktlinjer för bistånd enligt socialtjänstlagen för äldre- och funktionshindrade (antaget av myndighetsnämnden 2013-03-12)
2. Tidsschabloner hemtjänst (2013)
3. Organisationsskiss Lärande och Omsorg (2013-09-01)
4. Verksamhetsplan 2013 (Information och dialog 2013-05-02)
5. Verksamhetsberättelse 2012
6. Delårsbokslut med prognos 2013-04-30
7. Riktlinjer för dokumentation (under genomförandet 2012-02-20)
8. Budget och verksamhetsplan 2013-2015
9. 12 slumpmässigt utvalda biståndsbedömningar/ beslut och 12 genomförandeplaner.

Följande intervjuer och gruppintervjuer har genomförts:

- Sju politiker från kommunstyrelsens sociala utskott
- Sektorschefen, verksamhetschefen och utvecklingsledare
- Sex enhetschefer
- Tre biståndshandläggare samt myndighetschef
- Äldrepedagog/ aktivitetsledare samt två med ansvar för daglig verksamhet för dementa
- Fem undersköterskor (från särskilt boende och hemtjänst)
- Sex omsorgstagare (från särskilt boende och hemtjänst)
- Sex anhöriga (från särskilt boende och hemtjänst)

Totalt har 40 personer intervjuats.

Rapporten är faktagranskad av förvaltningschefen och verksamhetschefen.

2 Sammanfattande bedömning

Granskningen visar att kommunstyrelsen, till vissa delar, säkerställer att äldreomsorgen håller god kvalitet samt att de äldre har en skälig levnadsnivå.

1. Kommunstyrelsen och förvaltningen har höga ambitioner för äldreomsorgen. Verksamhetschefen har under det senaste året målmedvetet arbetat för att få till stånd en omsorg som lever upp till lagens ambitioner om skälig levnadsnivå. Det finns dock relativt stora skillnader mellan hur olika enhetschefer och arbetsgrupper har lyckats i sina respektive förändringsprocesser. För verksamheten finns tydliga riktlinjer.
2. Det bör övervägas att snarast möjligt göra biståndsbedömning även i det särskilda boendet med fokus på det sociala innehållet och den äldres rätt till att uppleva meningsfullhet i livet. Lagförslag finns om att biståndsbedömningar även skall göras i det särskilda boendet från 2015.
3. Genomförandeplanerna är i behov av ökad tydlighet avseende när, var, hur och av vem olika sociala insatser skall utföras. I de granskade akterna anges behovet av sociala insatser och aktiviteter på relativt olika sätt.
4. Aktiviteterna har byggts ut på Kullingshemmet där det finns en äldrepedagog/ aktivitetsledare som har utvecklat verksamheten. På Vårgårdens särskilda boende finns ett behov av att utveckla aktiviteterna. Det bör tydliggöras vad som ligger i att vara "aktiveringsansvarig" undersköterska på respektive avdelning då denna roll inte bedöms som så framträdande. Kommunen bör framöver utveckla samarbetet ytterligare med de lokala frivilligorganisationerna. Vi bedömer även att en inventering av de äldres behov av både grupp- och individuella aktiviteter/stimulering bör genomföras utifrån en mer heltäckande bedömning. Efter inventeringen bör verksamhet och personal anpassas. Det bör även övervägas att erbjuda mer aktiviteter på helgerna. Nämnden bör säkerställa att likvärdighet uppnås.
5. I de särskilda boendena äter personalen äter tillsammans med de äldre vilket bedöms som ändamålsenligt. Det är av stor vikt att måltider och fikastunder görs till avkopplande och rofyllda stunder. Övriga möjligheter till samvaro och samtal för brukarna finns på några av de granskade enheterna/avdelningarna medan det finns brister på andra.
6. Några av de äldre upplever meningsfullhet i sina liv medan andra har svårt för att uppleva en meningsfullhet. Det bör inom de särskilda boendena genomföras mera gruppaktiviteter och samvaro på kvällarna så att omsorgstagarna inte går och lägger sig mellan kl 18-20. Det kan inte vara rimligt att ligga till sängs i 12 timmar eller mer. Det måste även möjliggöras att i större utsträckning kunna vara uppe även

när nattpersonalen arbetar. Schemalagningen bör i högre grad utgå från brukarnas behov och kopplas samman med upprättade genomförandeplaner. En mer jämn bemanning bör övervägas mellan kl 7-21. Ur bristande stimulans föds ibland oro och ångest och det är inte ovanligt att detta löses genom ökad medicinering. För att förhindra detta är läkarkontinuitet viktig liksom regelbundna läkemedelsgenomgångar. Kopplingen mellan symptom och orsak måste lyftas fram.

7. Vi bedömer att bemötandet av de äldre överlag är relativt gott. Enligt verksamhetsberättelsen för 2012 upplevde 65 % i särskilt boende ett gott bemötande och i hemtjänsten upplevde 81 % ett gott bemötande. Målet var satt till 80 %. Således finns en förbättringspotential avseende bemötande främst i det särskilda boendet.
8. Viss vidareutbildning av befintlig personal har skett. För att säkerställa en bred och god kompetens bör övervägas att rekrytera även personer med andra kompetenser än undersköterskor såsom t ex pedagoger.
9. Vi bedömer att det finns kvalitetsskillnader mellan olika enheter och avdelningar/grupper. Uppföljning av verksamhet och uppföljning av befintliga genomförandeplaner är av stor vikt.

3 Iakttagelser och bedömningar

3.1 Har kommunstyrelsen mål och riktlinjer på området? Hur arbetar ledningen med det sociala innehållet i förhållande till övrigt innehåll i äldreomsorgen?

3.1.1 Iakttagelser

Många av dokumenten, under avsnitt 1.2, är styrande för och har bärighet mot de granskade områdena. Nedan berörs några av de styrande dokumenten.

Riktlinjer för bistånd enligt socialtjänstlagen för äldre- och funktionshindrade

Riktlinjerna ska användas som vägledning vid biståndsbedömning som omfattar hjälp i hemmet i syfte att skapa likvärdiga bedömningar och rättsäkerhet för den enskilde.

Riktlinjerna gäller för hemtjänst men inte för insatser i det särskilda boendet. I beslut om särskilt boende framgår inte vilka insatser som ska utföras i boendet.

Riktlinjerna omfattar bl a följande delar:

- Värdegrund
- Handläggningsprocessen
- Hjälp och stöd i hemmet: personlig vård, förflyttning, relationer/aktivering, skapa trygghet, trygghetslarm, vård i livets slutskede, städ, inköp, måltider/hushållsarbete, tvätt, matdistribution
- Ledsagning
- Kontaktpersoner
- Dagverksamhet för personer med demenssjukdom
- Korttidsboende/ växelvård
- Särskilt boende
- Anhörigstöd/ avlösning i hemmet

Under **skälig levnadsnivå** anges att vid bedömningen ska hänsyn tas till den enskildes egen uppfattning. Det är också viktigt att beakta hur personen levt tidigare för att kunna bedöma skälig levnadsnivå i varje enskilt fall.

Under **värdighet** anges att en person även vid hög ålder har rätt att leva sitt liv utifrån sin identitet och personlighet, vilket innebär att hon eller han bör få stöd i att behålla sina intressen och vanor.

Under **hjälp och stöd** i hemmet anges att insatserna ska tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov. Stödet ska stärka den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Under **insats för relationer/aktivering** anges att insatsen kan beviljas då den enskilde behöver stöd för att bryta social isolering, upprätta sociala relationer och att aktivera sig. Insatsen ska vara individuellt anpassad och omfattar social samvaro och aktivitet i och utanför hemmet. Det kan handla om en pratstund, hjälp att läsa tidningen, promenad samt stöd att kontakta vänner och anhöriga.

Under **inköp** anges att den enskilde, i normalfallet, inte kan följa med vid inköp. Den enskilde kan i rehabiliterande syfte delta vid inköp under en begränsad tidsperiod. (Se även ledsagning nedan.)

Under **måltider** anges att den som inte kan tillaga sitt huvudmål beviljas matdistribution. Övriga måltidsinsatser utförs i hemmet.

Skötsel och rastning av **husdjur liksom snöskottning och trädgårdsarbete** utförs normalt inte.

Ledsagning ska främja ett självständigt liv och motverka isolering. Kan beviljas för att besöka tandläkare, läkare, hår- och fotvård, inköp av kläder, ta del av samhällsgemenskap, till matsal för matintag och social kontakt.

Kontaktperson kan beviljas för att hjälpa den enskilde i personliga angelägenheter. Kan beviljas när den enskilde saknar närstående, socialt nätverk och behöver hjälp med att bryta isolering, delta i samhällsaktiviteter samt behöver råd och stöd i vissa situationer som inte är av så komplicerad natur att en god man måste anlitas.

Under **särskilt boende** anges att inga insatser beviljas i form av hemtjänst i boendet. Boendet ska ge samtliga hjälpinstaser som den enskilde behöver i det dagliga livet. Vilken hjälp och omvårdnad den enskilde ska få i boendet regleras inte i biståndsbeslutet.

Verksamhetsplan

Dokumentet är uppdelat i flera målområden såsom bl a:

- Brukaren ska uppleva att han/hon har varit delaktig att utforma en genomförandeplan (resultat 2012 ; 100 % i SÄBO, 25 % i hemtjänst)
- Brukaren ska uppleva ett gott bemötande (resultat 2012; 65 % på SÄBO och 83 % i hemtjänst)
- Brukarens bedömning av omsorgen i sin helhet (resultat 2012; 89 % i SÄBO, 87 % i hemtjänst)
- Ökad kompetens hos personalen (82 % av personalen ska ha en vård- och omsorgsutbildning på lägst gymnasienivå)
- Förbättra organisationens effektivitet (hemtjänsten arbetar med LEAN)
- Förvaltningen ska ha en ekonomi i balans (prognos 2013; underskott om 5,9 mnkr)

Verksamhetsberättelse

Berättelsen är uppdelad på politiska mål och förvaltningsmål samt redovisas under rubriker; resultat, analys och förbättringsområden. Bl a lyfts följande fram:

- Ledningsorganisationen är nu på plats.
- Den höga personalomsättningen måste brytas.
- Rutiner och lagar måste följas.
- Det måste vidtas åtgärder för att öka genomförandeplansarbetet.

Ledning och styrning

Flera tar vid intervjuerna upp att den relativt nyanställda verksamhetschefen har på ett aktivt sätt försökt skapa en bättre styrning och struktur i äldreomsorgen.

Enligt verksamhetschefen finns idag en arbetsgrupp som arbetar med Äldres Behov i Centrum (ÄBiC). Målet med ÄBiC är att utveckla ett behovsinriktat och systematiska arbetssätt där ett nationellt fackspråk används.

På enhetschefsnivå har personalomsättningen varit relativt hög vilket har påverkat verksamheten på ett negativt sätt. Flera av de intervjuade efterfrågar mer av närvarande och deltagande enhetschefer.

3.1.2 Bedömning

De under 2013 antagna riktlinjerna för insatser i hemtjänsten är klara och tydliga. Det är dock mer tveksamt hur rättsäkerheten säkerställs för de som flyttar in i särskilt boende. De som flyttar till särskilt boende beviljas ”ramen” d v s boendet men inte innehållet i boendet. De nuvarande riktlinjerna bör utan större förändringar även kunna gälla för de som bor i särskilt boen-

de. Det bedöms som positivt att det i hemtjänsten finns möjlighet till ledsagning och kontaktperson när så behövs.

Ledningen arbetar idag aktivt med verksamhetsutveckling. Verksamhetschefen har under det senaste året målmedvetet arbetat för att få till stånd en omsorg som lever upp till lagens ambitioner om skälig levnadsnivå. Det finns dock relativt stora skillnader mellan hur olika enhetschefer och arbetsgrupper har lyckats i sina respektive förändringsprocesser. Framförallt bör fokus riktas mot hur enhetscheferna kan vara mera närvarande i verksamheterna framöver.

Mer fokus bör riktas mot uppföljning och intern kontroll så att nämnden säkerställer att de höga ambitionerna slår igenom fullt ut.

3.2 Finns det dokumenterat hur de sociala insatserna skall tillgodoses?

3.2.1 Iakttagelser

Riktlinjer för dokumentation enligt SOL under genomförandet

I dokumentets avsnitt 4 beskrivs följande:

- Anvisning vid beställning av insats
- Genomförandeplan
- Anvisning genomförandeplan
- Uppföljning av genomförandeplan

Genomförandeplanen beskriver hur den beslutade insatsen praktiskt ska genomföras utifrån den enskildes behov, livssituation och önskemål.

Syftet med genomförandeplanen är att tydliggöra både för den enskilde och personalen

- vad som ska göras
- vem som ska göra vad
- när det ska göras
- hur det ska göras

Det ska även framgå på vilket sätt den enskilde har varit delaktig i planeringen, vilka personer som deltagit, när planen fastställdes och av vem samt när och hur planen ska följas upp.

Planen ska följas upp minst en gång per halvår. Mindre förändringar kan läggas in som tillägg i planen. Vid större förändringar ska en ny plan upprättas.

Övrigt

Biståndshandläggarna tar idag beslut om specifika hemtjänstinsatser i ordinarie boende men bara beslut om plats i särskilt boende. I beslutet om det särskilda boendet framgår inte vilka insatser som ska utföras i boendet. ”Innehållet” eller vad som ska utföras i det särskilda boendet beviljas således

inte. Genomförandeplaner upprättas av respektive kontaktperson (omvårdnadspersonal) i utförarorganisationen.

När det gäller insatserna omvårdnad, mat, städ och tvätt är det mer tydligt angivet när, var och hur insatserna ska genomföras. För sociala aktiviteter görs mer bristfälliga bedömningar och planer, både vad gäller behoven samt när, var och hur insatserna skall ges. Det framgår inte alltid vilka som har deltagit i upprättandet av genomförandeplanerna.

Tidsschabloner för hemtjänsten

Nämnden har fastställt tidsschabloner för olika insatser i hemtjänsten.

Nedan anges vad som gäller för sociala insatser:

Ledsagning till sociala aktiviteter och/ eller sköta sin hälsa	Ej schablontid
Ledsagning till inköp och ärenden	120 min per månad
Insatser för relationer och aktivering	30-60 min per vecka

3.2.2 Bedömning

Vår bedömning är att dokumentet "Riktlinjer för dokumentation under genomförandet" är tydligt och för verksamheten klagörande för vad som gäller.

Vår bedömning är att behovet av sociala insatser och aktiviteter anges på ett otillräckligt sätt. Nämnden måste säkerställa att mer strukturerade bedömningar och planer görs, både vad gäller dessa behov samt när, var och hur insatserna skall ges.

Vi bedömer det som mindre lämpligt att biståndsbedömarna endast tar beslut om det särskilda boendet men inte om innehållet i boendet. Med anledning av lagförslaget om att biståndsbedömningar även ska genomföras i det särskilda boendet från 2015 bör detta arbete påbörjas snarast möjligt. Att även göra biståndsbedömningar i det särskilda boendet är en viktig rätts-säkerhetsaspekt för den äldre.

Vi bedömer att det finns brister i uppföljning av både biståndsbeslut och genomförandeplaner. Nämnden måste säkerställa att uppsatta uppföljningar görs minst var sjätte månad eller när det så är av behovet påkallat.

3.3 Finns tillräckligt med regelbundna aktiviteter och daglig sysselsättning? I grupp och individuellt?

3.3.1 Iakttagelser

Det finns en helanställd äldrepedagog/ aktivitetsledare i kommunens äldreomsorg. Denna tjänst ansvarar för aktiviteter för de boende på Kullingshemmet, Vårgården och för de som besöker dagcenter Träffpunkten.

För Kullingshemmets aktivering, som även ska serva de som bor på Vårgården, har äldrepedagogen/ aktivitetsledaren tagit fram en verksamhetsplan för terapi/träffpunkten vid Kullingshemmet. Denna plan är uppdelad i behov, målgrupp, mål, arbetssätt, aktiviteter samt utvecklingsidéer. Äldrepedagogen har även ansvar för att stödja frivilligverksamheten i kommunen.

På Vårgårdens särskilda boende finns inte någon motsvarande terapi/ träffpunkt som på Kullingshemmet. Verksamheten vid Kullingshemmet är öppen även för de som bor på Vårgården. För att detta ska vara möjligt måste personal från Vårgården följa med över till Kullingshemmet vilket enligt de intervjuade inte sker så som det borde. Flera tar vid intervjuerna upp att det finns ett stort behov av aktivering även för de boende vid Vårgården. Några tar upp att på grund av en organisationsförändring på Vårgården så har möjligheterna till aktivering försämrats för de äldre både vad gäller i grupp och individuellt.

Enligt några av de intervjuade ska det finnas "aktiveringsansvariga" undersköterskor på de olika avdelningarna. Vad dessa ska ansvara för har ej redovisats.

Dagverksamhet Träffen som är förlagd till Vårgården vänder sig till personer med demenssjukdom. Träffen är öppen måndag till fredag mellan kl 10 och kl 14 för besökare från eget boende. Syftet är att bryta isolering, aktivera och bevara funktioner, ge avlastning till anhöriga, ge den äldre möjlighet att bo kvar hemma samt ge stimulans, aktiviteter och social gemenskap. Exempel på aktiviteter är promenader, matlagning, gruppgymnastik, sällskapsspel, hantverk och utflykter. I verksamheten finns 18 inskrivna äldre. Cirka åtta äldre deltar varje dag i verksamheten. Här finns 2,25 årsarbetare.

En dag på särskilt boende kan se ut enligt nedan:

De boende kan själva välja när de vill stiga upp. Frukost serveras och äts som regel gemensamt. Efter frukosten tillbringar många tiden på sina rum. De som kan och orkar väljer att läsa tidning, läsa böcker, lyssna på radio eller prata i telefon, men många vilar i brist på sysselsättning. Lunch serveras och många väljer härefter att vila eller sysselsätta sig med läsning. Eftermiddagskaffe serveras och dricks gemensamt tillsammans med personalen. Många tillbringar sedan eftermiddagen fram till middagen på samma sätt som förmiddagen. Kvällskaffe serveras. De boende kan därefter välja när de vill lägga sig.

Nedan visar vi i ett schema hur en dag på särskilt boende kan vara:

Cirkatider under dagen (kl)	Fokus på:	Behov av aktiviteter, stimulering, samtal, samvaro och rehabilitering?
7-8	Morgonrutiner och frukost	
8-9	Morgonrutiner och frukost	
9-10		?
10-11		?
11-12		?
12-13	Lunch	
13-14		?
14-15	Eftermiddagsfika	?
15-16		?
16-17		?
17-18	Kvällsmat	
18-19	Kvällsrutiner	
19-20	Ev fika	
20-21	Kvällsrutiner	

Några är nöjda med hur en dag ser ut och tillbringas, andra önskar exempelvis gemensam tidningsläsning för dem som inte ser och hör så bra, utevistelse eller promenad varje dag. De som inte ser och hör så bra har ett större behov av aktiviteter.

Omvårdnadspersonalen genomför inte någon systematiserad inventering av vilka behov av aktiviteter, sysselsättning eller stimulering som finns hos de boende. Personalen prioriterar omvårdnaden och, om tid och möjlighet ges, att prata med de äldre. Personalen ser inte det som sin primära uppgift att ansvara för aktiviteter.

De boende ges möjlighet till utevistelse, dock inte på några bestämda tider. På fredagar anordnas promenadgrupper. Önskemål finns om att få daglig utevistelse.

3.3.2 Bedömning

Aktivitetserna har byggts ut på Kullingshemmet där det finns en äldrepedagog/ aktivitetsledare som har utvecklat verksamheten. På Vårgårdens särskilda boende finns ett behov av att utveckla aktiviteterna.

Förutsättningarna för att personalen från dagverksamheten på Vårgården även får i uppdrag att leda, styra upp och ansvara för Vårgårdens boendeaktiviteter bör utredas. Här ansvarar 2,25 årsarbetare för i snitt åtta deltagare per vardag mellan kl 10 och 14 medan hela den övriga kommunala aktiveringsverksamheten sköts av 1,0 äldrepedagog.

Det bör genomföras fler gruppaktiviteter och samvaro på kvällarna så att omsorgstagarna inte går och lägger sig mellan kl 18-20. Det kan inte vara rimligt att ligga till sängs i 12 timmar eller mer. Det måste även möjliggöras

att i större utsträckning kunna att vara uppe även när nattpersonalen arbetar. Schemalaggningsen bör framöver, i högre grad, utgå från brukarnas behov och kopplas samman med upprättade genomförandeplaner. En mer jämn bemanning mellan kl 7-21 bör övervägas. Ur bristande stimulans föds oro och ångest och det är inte ovanligt att detta löses genom ökad mediciner- ing. För att förhindra detta är läkarkontinuitet viktig liksom regelbundna läkemedelsgenomgångar. Kopplingen mellan symtom och orsak måste lyftas fram.

Det bör tydliggöras vad som ligger i att vara "aktiveringsansvarig" under- sköterska på respektive avdelning då denna roll inte bedöms som så fram- trädande.

Kommunen bör framöver utveckla samarbetet ytterligare med de lokala frivilligorganisationerna.

Vi bedömer att en inventering av de äldres behov av både grupp- och indivi- duella aktiviteter/stimulering bör genomföras utifrån en mer heltäckande bedömning. Efter inventeringen bör verksamhet och personal anpassas. Det bör även övervägas att erbjuda mer aktiviteter på helgerna. Nämnden bör säkerställa att likvärdighet uppnås.

3.4 Finns tillräckligt med tid för samvaro och samtal? Upplever omsorgstagarna att bemötandet är gott?

3.4.1 Iakttagelser

I det särskilda boendet äter personalen måltider tillsammans med de äldre vilket upplevs positivt.

Det finns även viss annan möjlighet för de äldre till samvaro med personal- en. Tid för enskilda korta samtal finns, men det beror ofta på vilken anställd som är i tjänst. Från personalens sida upplevs tiden vara för knapp för att hinna med samtal och samvaro i den utsträckning som skulle behövas. Det blir den tid som blir över och den prioriteras för dem med akuta behov.

Bemötandet av de äldre upplevs av de intervjuade som relativt gott. Enligt verksamhetsberättelsen för 2012 upplevde 65 % i särskilt boende ett gott bemötande och i hemtjänsten upplevde 81 % ett gott bemötande. Målet var satt till 80 %.

3.4.2 Bedömning

Vår bedömning är att de äldre efterfrågar ofta och har ett större behov av tid för samtal och för samvaro än vad som ges. Detta är ett viktigt utvecklings- område för att omsorgstagarna skall uppleva sin vardag som meningsfull.

Det bedöms som positivt att personalen sitter ned och äter tillsammans med de äldre. Det är av stor vikt att måltider och fikastunder görs till avkopplande och rofyllda stunder.

Vi bedömer att bemötandet av de äldre överlag är relativt gott. Enligt verksamhetsberättelsen för 2012 var målet satt till att 80 % av de äldre ska vara nöjda. Detta mål uppnåddes inte för äldre som bor i särskilt boende. Således finns en förbättringspotential avseende bemötande främst i det särskilda boendet.

3.5 Finns tillräcklig "social" kompetens i organisationen?

3.5.1 Iakttagelser

Några av de intervjuade anser att det bl a skulle behövas mer av pedagogisk kompetens både som specialister och i det direkta omsorgsarbetet. För framförallt manliga brukare skulle det även behövas mer manlig personal.

För hälso- och sjukvård samt rehabilitering finns särskilda specialistfunktioner. Nämnden har inte någon motsvarande funktion för arbetet med socialt och aktiverande innehåll förutom en aktivitetsledare/ äldrepedagog.

Flera tar upp att undersköterskor relativt ofta känner sig främmande för att leda aktiviteter och sysselsättning. Det finns också undersköterskor som uppfattar att leda aktiviteter inte ingår i uppdraget som undersköterska.

3.5.2 Bedömning

Vår bedömning är att det behöver fokuseras mer på det sociala innehållet i verksamheten. Idag är fokus huvudsakligen på omvårdnad och sjukvård. Det finns högskoleutbildad personal som ansvarar för hälso- och sjukvård liksom för rehabiliteringsverksamheten. För aktivering, stimulering och socialt innehåll behövs mer av specialistkompetenser på både ledningsnivå och ute i verksamheterna.

Viss vidareutbildning av befintlig omsorgspersonal har skett. För att säkerställa en bred och god kompetens bör det övervägas att rekrytera även personer med andra kompetenser än undersköterskor såsom t ex pedagoger.

3.6 Vilket inflytande har de äldre över sin vardag? Upplever de äldre att vardagen är meningsfull?

3.6.1 Iakttagelser

I hemtjänsten upplever de äldre inflytandet som relativt stort medan inflytandet i det särskilda boendet upplevs som mer begränsat då en stor del av verksamheten styrs av rutiner.

Vid intervjuerna framkommer att de äldre är rätt så förnöjsamma med sin vardag. Synpunkter framförs på att vardagen skulle bli mer meningsfull om det erbjöds fler aktiviteter. Fysiskt och psykiskt piggare pensionärer är mer positiva till sin vardag.

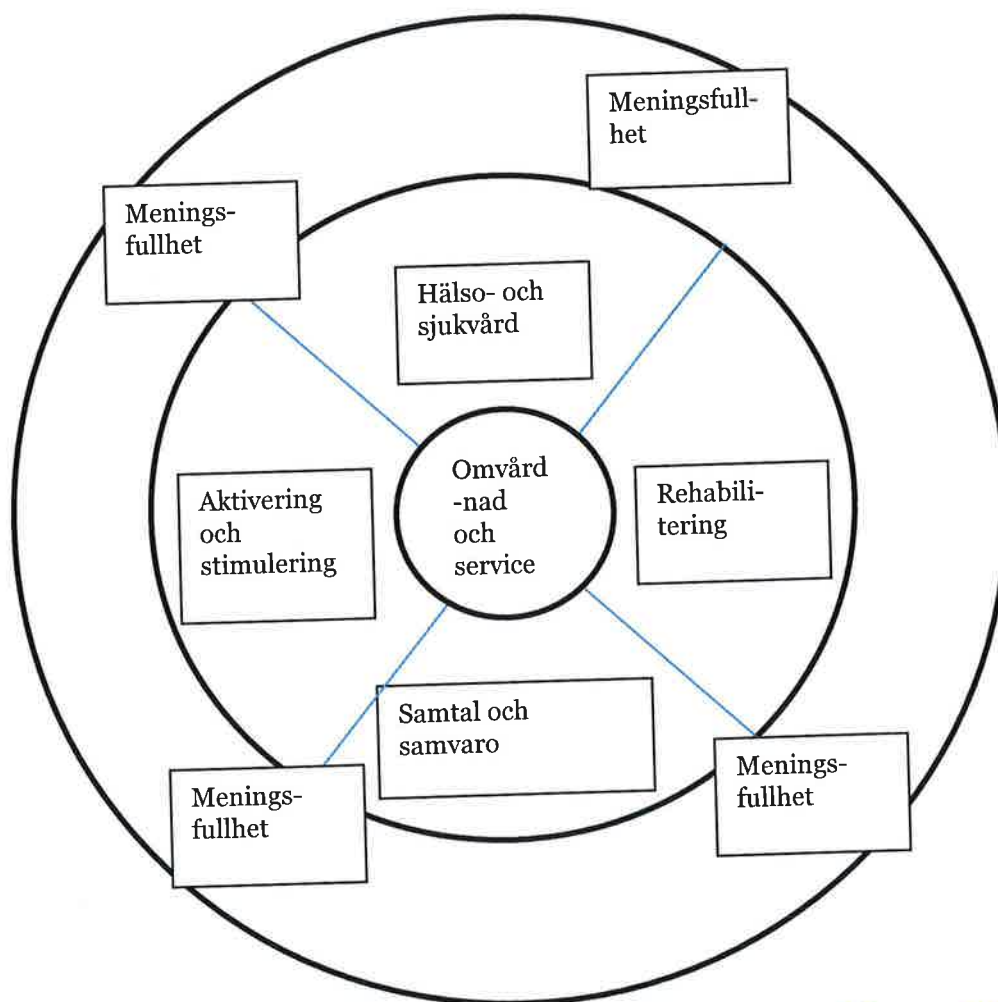
3.6.2 Bedömning

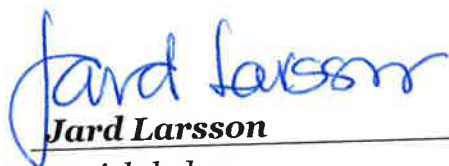
Vår bedömning är de äldres inflytande bör säkerställas även för de som bor i de särskilda boendena.

Undersökningar visar att aktiva och gruppintresserade äldre upplever mer meningsfullhet i vardagen än vad övriga äldre gör. Vår bedömning är därför att nämnden bör fokusera mer på att passiva och inte så gruppintresserade äldre upplever vardagen så meningsfull som möjlig.

Vår bedömning är att kontaktmännen framöver mer aktivt bör följa och säkra att omsorgstagarna upplever en meningsfullhet i tillvaron.

Det är av stor vikt att de olika delarna i bilden nedan harmonierar med varandra för att de äldre ska uppleva en meningsfull vardag.

Jard Larsson

Projektledare

Certifierad kommunal revisor

Fredrik Carlsson

Uppdragsledare